

Plan for kvalitet og samskaping i skolefritidsordningen 2021-2024

Et inkluderende SFO for alle

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
2	Nasjonale og kommunale føringer	1
3	Formålet med en kvalitetsplan for SFO i Rana	1
4	Verdigrunnet	2
4.1	Barndommens egenverdi	2
4.2	Trygghet, omsorg og trivsel	2
4.3	Demokrati og fellesskap	2
4.4	Skaperglede, engasjement og utforskertrang.....	2
4.5	Bærekraftig utvikling	3
4.6	Mangfold og inkludering	3
5	Innhold og aktivitet	3
5.1	Lek.....	3
5.2	Kultur	3
5.3	Fritidsaktiviteter	3
5.4	Fysisk aktivitet og bevegelsesglede.....	3
5.5	Mat og måltidsglede.....	4
6	Samskaping i SFO	4
7	Samarbeid i skolefritidsordningen	5
7.1	Overgang fra barnehage til skole og SFO	5
8	Kvalitetsutvikling og informasjonsarbeid i SFO	6
8.1	Medvirkning og kvalitetsutvikling i SFO	6
9	Kompetansekrav og kompetanseutvikling for kvalitet i SFO	6
9.1	Kompetanseutvikling og profesjonsfellesskap.....	6
10	Kvalitetsplanens handlingsdel	6

Plan for kvalitet og samskaping skolefritidsordningen 2021-2024

1 Innledning -bakgrunn

Skolefritidsordningen (SFO) skal være en inkluderende arena for å knytte vennskap, der barn skal trives, utvikle seg og lære. Hvordan SFO tilrettelegger for at alle barn kan delta i samhandling, lek og kreativ og fysisk aktivitet, kan ha stor betydning for det enkelte barns livskvalitet og utvikling. Det er derfor viktig at kommunen og SFO planlegger for en inkluderende praksis, og at personalet jobber systematisk for å inkludere alle barn i de ulike aktivitetene. Denne planen har som mål heve kvaliteten og videreutvikle SFO-tilbudet på den enkelte skole.

Opplæringsloven § 13-7 pålegger alle kommuner å ha et tilbud om SFO før og etter skoletid for 1.-4. trinn, og for barn med særskilte behov for 1.-7. trinn. SFO skal arbeide aktivt for å fremme universell utforming, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 19, for å bidra til barnas inkludering og tilhørighet til fellesskapet.

Etter politiske vedtak om kvalitet i SFO høsten 2020, ble det i januar 2021 nedsatt en arbeidsgruppe bestående av tre rektorer og ledere for SFO for å forberede og ferdigstille Plan for kvalitet i SFO. Arbeidsgruppen ferdigstilte sitt arbeid juni 2021. Planarbeidet er har gitt fagområdet og skolene en god inngang på arbeidet med å realisere nasjonal rammeplan for SFO. Nasjonal rammeplan for SFO vedtatt juni 2021, og forskriften gjøres gjeldene fra høsten 2021.

2 Nasjonale og kommunale føringer

Våren 2021 fikk vi en ny nasjonal rammeplan for skolefritidsordningen i Norge. Rammeplanen for SFO har til hensikt å jevne ut forskjeller i innhold og kvalitet i tilbudet og være til hjelp for kommunen til å utvikle gode og inkluderende SFO-tilbud. Opplæringsloven stiller også krav om at skolefritidsordningen skal ha vedtekter som fastsettes lokalt av kommunen, og vedtektene skal som et minimum inneholde bestemmelser om eierforhold, opptaksmyndighet, opptakskriterier, opptaksperiode, oppsigelse av plassen, foreldrebetaling, leke- og oppholdsareal, daglig oppholdstid, åpningstider samt bemanning og ledelse. Vårt arbeid med å videreutvikle kvalitet i SFO- tilbudet, er også tuftet på barns rettigheter i FNs barnekonvensjon.

3 Formålet med en kvalitetsplan for SFO i Rana

“Et viktig utgangspunkt for å lykkes med kvalitetsutvikling i SFO, er å ha et gjennomgående fokus på kvalitet fra lederhold i organiseringen, planleggingen og oppfølgingen av skolefritidsordningen.” (Udir.no)

Kvalitetsplanen skal bidra til kontinuerlig kvalitetsutvikling og tilpasninger i SFO tilbudet. For å lykkes med utviklingsarbeidet må vi etablere gode arenaer og møteplasser for å reflektere over egen praksis, hvordan vi jobber, og måten vi skaper relasjoner og samarbeider på. **(prosesskvalitet)**. Vi skal ha god tilgjengelighet og tilpassede lokaliteter inne og uteareal. **(strukturkvalitet)**. I endringsprosesser er det viktig med støtte og oppfølging fra ledelsen for å sette mål, holde motivasjonen oppe og se resultatene av den innsatsen for barnas læring og utvikling. **(resultatkvalitet)**. Gjennom en felles kvalitetsplan for SFO i Rana ønsker vi å videreutvikle et likeverdig tilbud med lokale variasjoner for barna som bruker tilbudet.

Hovedmål for kvalitetsarbeid i SFO

SFO skal styrke barnas sosiale utvikling og uformelle læring og bidra til fysisk utfoldelse og gode matvaner. SFO skal være tilgjengelig for alle barn, fremme deltakelse og medvirkning og oppleves som inkluderende for alle. Ranaskolen har i kommende 3-års periode som hovedmål å øke andelen med barn på 1.- 4. trinn som benytter SFO.

- Foreldre velger å bruke SFO fordi de er trygge på det enkeltes barn blir sett og behovene er godt ivaretatt
- Barna på 1.- 4. trinn. ønsker og gleder seg til å være på SFO hver dag
- Barn med behov for særskilt tilrettelegging på 1.-7. tr. trives og ønsker seg SFO

4 Verdigrunnlaget

“SFO skal bygge sin praksis på grunnleggende verdier som er felles i formålsparagrafene til barnehagen og opplæringen. Betydningen av verdigrunnlaget for SFO er utdypet under. Verdigrunnlaget skal formidles og praktiseres i alle deler av arbeidet i SFO, og prege innholdet og arbeidsmåtene.” (Nasjonal rammeplan for skolefritidsordningen, 2021)

4.1 Barndommens egenverdi

Barnets beste skal alltid være et grunnleggende hensyn. Barn har rett til å uttale seg om forhold som berører dem, og barnets synspunkter skal vektlegges i samsvar med alder og modenhet. SFO skal bidra til barnas mestring og opplevelse av egenverd.

4.2 Trygghet, omsorg og trivsel

SFO skal ivareta og møte barns behov for omsorg, trygghet, trivsel, tilhørighet og anerkjennelse. I SFO skal det enkelte barn bli sett, få støtte til i å utvikle empati og vise omsorg for andre. I SFO skal barna støtte til å mestre motgang, samt utvikle trygge og gode relasjoner barna imellom, mellom barna og personalet og mellom personalet og barnas foreldre.

4.3 Demokrati og fellesskap

I SFO skal barna oppmuntres til deltakelse i fellesskapet, fremme demokrati og motarbeide alle former for diskriminering og bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og likeverd. SFO skal bidra til at barn møter og ser verdien av et likestilt samfunn der alle har mulighet til å bli sett og hørt.

4.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang

SFO skal støtte barnas naturlige nysgjerrighet og lyst til å skape og være kreative, engasjerte og utforskende. Ved å ta utgangspunkt i barnas skaperglede, engasjement og utforskertrang skal SFO gi en god ramme for helhetlig utvikling og læring, og støtte opp under barnas lyst til å leke, skape, utforske og mestre.

4.5 Bærekraftig utvikling

SFO skal oppmuntre barn til å reflektere og handle etisk og miljøbevisst, vise solidaritet og ta veloverveide valg. Barn skal få forståelse for at den enkeltes handlinger har betydning for omgivelsene og fellesskapet.

4.6 Mangfold og inkludering

Respekt for ulikhet og anerkjennelse av mangfold skal legges til grunn for arbeidet i SFO. Å anerkjenne barnas ulike forutsetninger, perspektiver og erfaringer kan bidra til at de, i felleskap med andre, får utvikle et positivt forhold til seg selv og til egen og andres kultur og erfaringsbakgrunn. Samiske barn i SFO skal få støtte til å bevare og utvikle sitt språk og sin kultur.

5 Innhold og aktivitet

Tiden barna er på SFO er barnas fritid der barn skal oppleve medvirkning og kunne styre sin egen tid og aktiviteter. Barna skal oppleve å være aktører i eget liv og utvikle vennskap med andre barn. SFO skal legge til rette for et innhold og å benytte arbeidsmåter som sikrer god samhandling i barnegruppene, og der aktivitetene har et helsefremmede perspektiv. SFO skal bidra til barnas psykiske helse gjennom å støtte barnas opplevelser av livsglede, mestring og egenverd, og deres utvikling av et positivt selvbilde og en trygg identitet.

SFO kan tilby tilrettelagte aktiviteter som støtter opp under skolens innhold. Tilnærmingen i SFO skal imidlertid være en annen enn i skolen, slik at det legges særlig vekt på selvvalgt lek og annen barnestyrt aktivitet. Bruk av digitale ressurser kan stimulere barn til utforskende, kreativ og skapende samhandling. Når digitale ressurser brukes i SFO, må det skje på en hensiktsmessig og forsvarlig måte som kan relateres til skolens bruk av digitale ressurser og læringsarbeid.

5.1 Lek

Alle barn skal få mulighet for aktiv deltakelse i leken og å oppleve mestring. SFO skal tilrettelegge for, og støtte opp om, at leken kan stimulere til vennskap, relasjonsbygging, språkutvikling, undring og kreativitet.

5.2 Kultur

Kultur skal ha en viktig plass i SFO. SFO skal legge til rette for at barna får delta i forskjellige kunstneriske og kulturelle aktiviteter. Gjennom kulturaktiviteter skal SFO gi støtte til at barna får skape sine egne uttrykk og får kjennskap til ulike måter å uttrykke seg på, slik at mangfoldet i barnegruppa blir representert.

5.3 Fritidsaktiviteter

SFO skal ha et variert tilbud av fritidsaktiviteter som er tilpasset interessene og forutsetningene i barnegruppen. Aktivitetene kan tilpasses tilbudet i lokalmiljøet.

5.4 Fysisk aktivitet og bevegelsesglede

SFO skal være en arena for daglig fysisk aktivitet som bør fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. SFO skal legge til rette for at alle barn får delta i variert bevegelseslek og fysisk aktivitet, og bidra til aktivitetslys.

5.5 Mat og måltidsglede

SFO skal legge til rette for daglige måltider som gir barna grunnlag for å utvikle matglede, fellesskapsfølelse og gode helsevaner. Barn skal få tilstrekkelig tid og ro til å spise i løpet av tiden de tilbringer på SFO.

6 Samskaping i SFO

Aktivitetene i SFO skal tilpasses den enkelte barnegruppe. SFO skal ivareta barnas fritidsinteresser og introdusere nye aktiviteter. I tillegg til aktiviteter tilrettelagt av SFO kan SFO samarbeide med kulturskoler, lokale lag, foreninger og organisasjoner ved gjennomføring og organisering av innholdet og aktivitetene. I planleggingen av innholdet skal SFO være bevisst hvordan ulike aktiviteter også kan virke ekskluderende på enkeltbarn eller grupper, for eksempel på grunn av økonomi, særskilte behov og språklig eller kulturell bakgrunn. SFO skal vurdere hvordan aktivitetene kan tilpasses for å virke mest mulig inkluderende. SFO skal vektlegge og prøve ut samskaping med aktører i nærmiljøet.

Tabellen nedenfor viser aktuelle til hovedområder der det kan prøves ut ulike samskapingsformer som kan videreutvikle innhold og aktiviteter i Rana kommunes skolefritidsordning. Dette utviklingsarbeidet kan skje både i egenregi og i samskaping med andre aktører:

Hovedområde	Formål og tema	Aktuelle samarbeidspartnere	kommentarer
Lek	Lek og opplevelser. Motivere til variert lek som stimulerer til vennskap, relasjoner, språkutvikling, undring og kreativitet Samt støtte til egenstyrt lek.	-Polarsirkelen vgs. -Kulturskolen i Rana -Vitensenter Nordland	faglinjer Teknologilek og sanserom
Kultur og fritidsaktiviteter	Få erfaring interesse for ulike kulturaktiviteter som gir estetiske opplevelser og erfaringer. Samt erfaring med å skape sine egne uttrykk. Få kunnskaps om fritidsaktiviteter med utgangspunkt i barns interesser.	-Rana kulturskole -Nordland teater -Idrettslag i bygd og by -Raanen Saemieh Korps	Rana kulturskole og Nordland teater i dag samarbeid seg imellom
Fysisk aktivitet og bevegelsesglede	Videreutvikle tilbudet med helsefremmede	-Idrettslag i bygd og by	Kompetanseheving og bevegelsesglede

	aktivitet og la barn oppleve bevegelsesglede både ute og inne. Utvikle tilbud om kompetanseheving for ansatte i SFO.	-Polarsirkelen vgs.	faglinjer
Mat og måltidsglede	La barne oppleve måltidet som fellesarena der man har gode samtaler formidle kunnskap om kosthold og prøve tilberedelser av enkle måltid. – temauker tradisjonsmat og matkultur.	-Polarsirkelen vgs. -Bygdekvinnelaget -Bedrifter	faglinjer

Tabell 1: Forslag til hovedområder for samskaping med andre aktører

7 Samarbeid i skolefritidsordningen

SFO skal samarbeide med skolen og hjemmet for å skape en best mulig helhet i hverdagen for barna og legge til rette for at de daglige overgangene mellom de ulike arenaene blir gode. Et godt samarbeid med hjemmet er av vesentlig betydning for at SFO skal kunne ivareta barnets beste og barnas foreldre/foresatte er SFOs viktigste samarbeidspartnere i dette arbeidet.

Samarbeidet med hjemmet skal bidra til å avklare gjensidige forventninger. SFO skal legge til rette for at foreldre kan bidra inn arbeidet med å videreutvikle kvaliteten i SFO. SFO skal også gjennom god dialog oppfordre foreldre/foresatte fange opp forslag og innspill til aktiviteter og innhold. Det kan både skje i egne møter og i årlige undersøkelser.

7.1 Overgang fra barnehage til skole og SFO

SFO skal samarbeide med barnehagen og skolen om barna sin overgang fra barnehage til skole og SFO. Et systematisk samarbeid skal bidra til å skape en god og trygg overgang fra barnehage til skole og SFO. Barn bør få mulighet til å bli kjent med det fysiske miljøet og personalet i SFO før skolestart. Særlig for barn på 1. trinn som starter i SFO før sin første skoledag, spiller SFO en viktig rolle i oppstartsfasen. SFO skal støtte barna den første tiden, for å bidra til at barna opplever trygghet og tilhørighet. For barn med særskilte behov som har plass på SFO på 7. trinn, bør SFO også være inkludert i samarbeidet om overgangen mellom barneskole og ungdomsskole.

8 Kvalitetsutvikling og informasjonsarbeid i SFO

Kvalitet i SFO kan ta utgangspunkt i hvilken grad vi klarere å realisere beskrivelsen i nasjonal rammeplan, lovverk og våre egne lokale føringer gitt i ulike plandokumenter. Samtidig vil også foreldre ha en formening om hva de oppfatter som god kvalitet. Derfor blir samarbeid med foreldre / foresatte så viktig for å lage et godt og trygt SFO tilbud for de som trenger det. Kvalitetsplanen skal ivareta beskrivelsene i Nasjonal rammeplan, men også legge lokale føringer for kvalitetsutvikling i SFO.

8.1 Medvirkning og kvalitetsutvikling i SFO

Et grunnleggende prinsipp for kvalitetsutvikling i SFO er at foresatte (FAU), ledere og ansatte i SFO oppmuntres til medvirkning og innspill i arbeidet med å utvikle et SFO-tilbudet. I arbeidet med å utvikle kvaliteten i innholdet og arbeidsmåtene skal SFO lytte og ta hensyn til det barna selv formidler om sin opplevelse av fellesskapet i SFO.

9 Kompetansekrav og kompetanseutvikling for kvalitet i SFO

SFO-leder skal ha minimum ha fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget, og eller annen pedagogisk utdanning. Det er et mål å ansette flest mulig fagarbeidere (barne- og ungdomsarbeidere) i assistentstillingene i SFO.

9.1 Kompetanseutvikling og implementering av nasjonal rammeplan

SFO leder ved den enkelte skole skal delta i SFO-nettverket. Nettverket skal ha 2- 4 samlinger i løpet av skoleåret. Nettverksaktivitetene skal sette søkelys på:

- Erfaringsdeling og faglig refleksjon
- Samhandling og dialog med foresatte og skole
- Samarbeid med andre instanser-skolehelsetjeneste-PPT, og andre

Fagnettverket for SFO skal bidra til en systematisk og kollektiv implementering av nasjonal rammeplan og plan for kvalitet og samskaping i SFO. Aktivitetsplan for nettverk SFO fastsettes i samråd med skolesjef og rektorkollegiet.

9.2 Kvalitetsplanens handlingsdel

Det gjennomføres årlig en brukerundersøkelse der resultatene brukes til å identifisere forbedringsområder og tiltak for et bedre SFO.

Kvalitetsplanenes handlingsdel består av årsplan for SFO som beskriver prioriterte arbeidsområder for samskaping og aktiviteter og tiltak for hvert skoleår. I tillegg skal årsplan inneholde en plan for kompetanseutvikling. Årsplanen utarbeides av rektor i samråd med leder for SFO.

Årsplan for SFO skal ta utgangspunkt i nasjonal rammeplan, plan for samskaping og kvalitet i skolefritidsordningen og prinsipper for lærende nettverk og skolebasert kompetanseutvikling.